

JAARGANG 12, NUMMER 1

NIEUWSBRIEF HEI, HEG & HOOGEIND

LENTE 2018

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD	1
AGENDA	1
WATERTEKORT & WATEROVERLAST	2
PRIJSVRAAG: BROOD EN SPELEN	3
VERGETEN GROENTEN?	3
NATUUR INCLUSIEVE LANDBOUW (NIL)	4
HENK'S COLUMN	5
HET HEIDEONTGINNINGSLANDSCHAP	5
UILENWERKGROEP	6
ONDERHOUD AAN DE SABICSTROOK	6
ERVEN PLUS	7
COLOFON	7

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

Voor u ligt een kersverse editie van ons mededelingenblad en bovendien de eerste van dit nieuwe jaar. De eerste drie maanden van dit jaar waren wederom wisselvallig. Zo is in januari een warmterecord gebroken terwijl eind februari ons siberische kou bracht. Bijkomend voordeel van deze kou was dat we sinds lange tijd weer eens de ijzers konden binden, reden te meer om terug te kijken op een geslaagde winter. Op naar het voorjaar! Dus rij de mest uit, laat het vee buiten, knot de wilgen en plant de groenten en gewassen! Opdat het maar een vruchtbaar en vriendelijk voorjaar mag worden.

Ook in deze voorjaarseditie is weer volop nieuws te lezen om- trent het plattelandsleven in onze omgeving of soms daarbuiten. Zo hebben onze huisredactoren bij- dragen aangeleverd over een lid van de club van de vergeten groenten, de klimaat opgave van het Waterschap en een verslag over het onderhoud aan de Sabic strook. Tevens weer een stukje over een Nederlands landschap en natuurlijk is de column van Henk ook weer van de partij. Ver- der de gebruikelijke updates over ANLb en ErvenPlus, aangevuld met een oproep vanuit adviesbu- reau Geonius voor mededingers aan een prijsvraag.

Mocht u zelf nog leuke ideeën hebben voor in de nieuwsbrief of een inhoudelijke opmerking? Schuw dan niet om een van onze

redactieleden aan de mouw te trekken, wij gaan graag met uw inbreng aan de slag!

Hopelijk bent u de komende maanden zo veel mogelijk buiten te vinden, zo niet dan biedt onze nieuwsbrief een prima alternatief voor het nodige voorjaarsgevoel!

Veel leesplezier,

Koen, Peter, Thijs, Roel

AGENDA:

17 april: jaarvergadering

Watertekort & wateroverlast

Afgelopen jaar hadden we een droge zomer, het jaar daarvoor hadden we te maken met hevige regen en extreme hagel. Het klimaat wordt steeds extremer en onze landbouw is hier kwetsbaar voor. Tijdens droogte komt de grasproductie stil te liggen. En beregning van gewassen zorgt voor een dalende grondwaterstand waardoor we alleen nog meer verdrogen. Bij natte periodes kunnen we het perceel niet op of de gewassen raken beschadigd.

Hier in het zuidoosten van Brabant hebben we eigenlijk twee type grondsoorten; infiltratiegebieden en beekdalen. Op de infiltratiegebieden zullen we niet zo snel last hebben van natschade. De grondwaterstand is hier laag en de grond is zandig en dus goed doorlatend. Hier is droogte vaak een probleem. Gelukkig kunnen we beregenen. Maar beter is het om dit zo lang

mogelijk uit te stellen. Dat kan onder andere door het vasthoudend vermogen van de bodem te verhogen. Een bodem met een hoog organische stofgehalte houdt meer en langer water vast. Dat wordt op veel verschillende manieren gedaan, waaronder het plaatsen van stuwen of het dempen van kavel slootjes. Ook wordt, waar mogelijk, gebruik gemaakt van peilgestuurde drainage. Het moment van beregning kan hiermee worden uitgesteld.

In de beekdalen hebben we daarentegen vaak vette grond met een hoog humus- en leemgehalte. Deze grondsoorten houden vocht goed vast, en hebben daarom minder last van droogte. Omdat ze ook lager liggen is de afstand tot het grondwater ook nog minder. De percelen direct aan de waterlopen kunnen hier bij hoge afvoeren

last van hebben. Deze piekafvoeren worden onder andere uitgevlakt door het water vast te houden op plaatsen waar het kan, of door het te vertragen door het water te laten meanderen, zoals bijvoorbeeld bij de Bulder Aa.

Ook buiten het watersysteem kunnen we ervoor zorgen dat de piekafvoeren worden uitgevlakt. Waterconservering op het bedrijf en percelen bijvoorbeeld, zoals wordt gestimuleerd via het bedrijfswaterplan. Daarnaast liggen kansen in een multifunctioneel landschap. Door de ontwikkeling van groenblauwe netwerken en de introductie of het onderhoud van landschappelijke elementen. Dergelijke maatregelen kunnen een gebied klimaatbestendiger maken, doordat bijvoorbeeld water wordt vastgehouden. Veel van deze maatregelen worden gestimuleerd door onze overheden.

Kalk opbrengen met paard

Loonwerker rond 1960

Aardappels poten

Prijsvraag: Brood en Spelen

Vanuit het College van Rijksadviseurs is in februari een prijsvraag aangekondigd voor het vernieuwen van het platteland. Grondeigenaren in de Nederlandse zandgronden (Overijssel, Gelderland en Brabant) worden opgeroepen om met innovatieve ideeën te komen voor de kansen en uitdagingen waar het platteland mee te maken gaat krijgen. Klimaatverandering, de wateropgave, natuurbeheer, energietransitie, illegale activiteiten en dierziektes zijn enkele van deze kansen en uitdagingen.

Uitgangspunt voor de prijsvraag is dat grondeigenaren en ontwerpers samen vernieuwende ideeën loslaten en vertalen in een projectvoorstel voor een concrete locatie. De winnende teams van de eerste ronde krijgen ieder een bedrag van 25.000 euro om hun plan verder uit te werken. De ontwerpende partij dient te bestaan uit een architect, planoloog of landschapsarchitect.

Ingenieursbureau Geonius is van plan mee te doen aan deze prijsvraag en is daarvoor op zoek naar enthousiaste grondeigenaren die mee willen doen en bereid zijn nieuwe plannen te ontwikkelen op hun areaal. Dit kan een kans zijn voor het toekomstbestendig maken van het bedrijf of de leefomgeving.

Mocht u geïnteresseerd zijn om mee te doen of eens (vrijblijvend) van ideeën te wisselen met Geonius, dan kunt u contact opnemen met Koen Staals: k.staals@geonius.nl of 06-12547312.

Hakhout kappen Leenderstrijp familie Fried, Harrie, Wim van Asten rond 1940

VERGETEN GROENTEN?

Tomaten, sla, bloemkool en broccoli zie je het jaar rond bij de groenten afdeling van een willekeurige supermarkt. Groenten, die bij de zomer en het najaar horen, in de winter aangevoerd uit verre warmere landen. Vaak zelfs buiten de EU. Niet goed voor onze omgeving en onze tuinbouw sector. Tot voor ruim 10 jaar geleden was dat minder vanzelfsprekend: spruitjes en koolsoorten, rode bietjes en verwerkte groenten, zoals zuurkool waren dagelijkse kost. Hetzelfde geldt voor witlof. Hier een bekende groente maar elders in de wereld een onbekende verschijning.

Witlof is eigenlijk geen echt oud gewas: in een champignonkelder nabij Brussel werd in 1850 de eerste witlof getrokken. Na het oogsten van de witlofwortel worden de wortels in een donkere ruimte "getrokken". Op de wortel ontstaat dan bij de juiste omstandigheden een uitloper: de witlof zoals wij hem kennen. Deze blijft wit omdat er geen licht aan te pas komt en er dus ook geen bladgroen ontstaat.

Het 'wit loof' is lang een Belgische verschijning geweest. Op de Brusselse markt werd hij in 1867 voor het eerst aan de consument aangeboden.

Vroeger was het een typische winter- en voorjaars groente. Tegenwoordig is hij het jaar rond verkrijgbaar. Door veredeling zijn de witlof kropjes minder bitter en steviger dan vroeger. Ondanks een ruimer aanbod en minder dominante smaak neemt de consumptie in Nederland af.

NATUUR INCLUSIEVE LANDBOUW (NIL)

Op donderdag 18 januari was Alex Datema te gast bij onze Plattelandsvereniging. Als voorzitter van Boerennatuur hield hij een mooie lezing over Natuur Inclusieve Landbouw. Een onderwerp dat de laatste tijd sterk in de belangstelling staat.

Het 'natuur inclusief' zit hem in de bodem, de flora en fauna, het agrarisch cultuurlandschap en de milieueffecten vanuit de landbouw op de omgeving. Het streven naar een minimale impact op deze 4 onderwerpen zou voor iedere ondernemer de uitdaging moeten zijn. Volgens Alex is de huidige productie misschien niet helemaal te halen met NIL maar het is ook zeker niet zo dat de productie er erg onder zou lijden. Goed nadenken wat je doet en wat de gevolgen van het handelen zijn is bij NIL erg belangrijk: "Als alle agrarische bedrijven een klein stapje zouden zetten heeft dat een heel grote impact op onze omgeving" aldus Datema.

Natuur Inclusieve Landbouw is dan ook: vooral zelf goed kijken wat er op en bij het bedrijf past en jezelf steeds de vraag stellen hoe je een minimale impact op de omgeving kunt realiseren.

HENK'S COLUMN

Het Nederlandse voetbal elftal, onze oranje leeuwen, hebben een enorm aanzien in het buitenland. De Nederlandse voetballers in buitenlandse dienst zijn populair, en Oranje heeft veel buitenlandse fans. In Nederland zelf, met meer dan 15 miljoen bondscoaches, wordt er veel kritischer geoordeeld en is het niet gauw goed. Met de Nederlandse boer is het net zo. Nederland is de tweede exporteur van agrarische producten in de wereld. Over de grenzen wordt de innovatieve en efficiënte Nederlandse landbouw bewonderd, het buitenland kijkt huizenhoog op tegen de hardwerkende en succesvolle agrarische sector. En het gaat verder, ook het typisch Nederlands polderen, door samenwerking van dierwelzijn organisaties, supermarkten en producenten wordt een gemeenschappelijk doel nastreefd. De enorme reductie van antibiotica gebruik in de vleeskuikensector is in de rest van Europa niet onopgemerkt gebleven en de Europese Commissie ziet de Nederlandse aanpak als voorbeeld voor de rest van Europa. De nieuwe trainings methode van onze jongens in oranje overall zeg maar. Hoe anders is het in het eigen land, de landbouw sector slaagt er maar niet in de publieke opinie voor zich te winnen. Geen schouderklopje of spandoeken ter aanmoediging van de fans. Wat de vooruitstrevende boer ook doet aan verbetering van dierwelzijn of investeringen in milieubeschermende productie methoden; de maatschappij ziet nauwelijks of geen verschil. De kloof tussen het boerenbedrijf en de consument lijkt alleen maar groter te worden. Of zijn we stiekem toch wel trots op onze voetballers, en klagen we gewoon graag? Spelen voor oranje doe je volgens mij altijd met trots, en liefst in een vol stadion.

HET HEIDEONTGINNINGSLANDSCHAP

“Heideontginning bij Kasteel “Heeze” (bron: RHCE, THA, objectkenmerk 0017118)

Veel van de Nederlandse landschappen zijn nog relatief jong. Hierbij zal direct gedacht worden aan de polderlandschappen die vanaf de 16e eeuw werden gecreëerd door het inpolderen van de zeebodem door gebruik van dijken. Echter is het polderlandschap niet het enige jonge landschap van Nederland, ons eigen heideontginningslandschap bestaat namelijk ook pas vanaf 1850.

Aan het begin van de 19e eeuw werd heide nog bestempeld als woeste grond en renteloos kapitaal. Toen eind 19e eeuw echter het kunstmest

werd uitgevonden en in grote hoeveelheden op de markt werd gebracht ontstond de mogelijkheid om deze gronden om te zetten in landbouwgrond. Deze ontginningen werden met de hand uitgevoerd, ossen en paarden werden ingezet om de heide te scheuren.

Het heideontginningslandschap karakteriseerde zich door de rechtlijnige structuur en het open landschap. Het werd volledig door de mens ingericht dus kon zo efficiënt mogelijk worden aangelegd met rechte wegen en zaksloten naast de wegen voor het afvoeren van het hemelwater.

UILENWERKGROEP

Onlangs verscheen het jaarverslag van de uilenwerkgroep van onze vereniging waarin de resultaten en andere wetenswaardigheden van 2017 beschreven zijn en voorzien van mooie foto's. U kunt dit jaarverslag vinden op onze website. De eerste signalen van parende en baltende steenuilen in het nieuwe seizoen zijn weer gezien en gehoord. In de maand april worden de meeste steenuil-eieren gelegd. Dit betekent begin mei weer controle voor de uilenwerkgroep op mogelijke broedsels. Ondanks dat we kunnen constateren dat het de afgelopen jaren goed gaat met de stand van de steen- en kerkuilen als gevolg van het uilenbeschermingswerk moeten we de vinger aan de pols blijven houden. Afgelopen maand hebben we in de gemeente Heeze-Leende aan de Molenschutweg en de Burgemeester Vogelslaan nog gemonitord om vast te stellen of in dit gebied

mogelijk nog populatie steenuilen zitten. Hierbij spelen we m.b.v. geluidsapparatuur op vaste punten het geluid af van een baltend mannetje in de hoop reactie te krijgen van een mannetje uit de omgeving die zijn territorium wil verdedigen door hier met een roep op te reageren. Mocht u als lezer van deze nieuwsbrief en woonachtig in de gemeente Heeze-Leende signalen van steen- en of kerkuilen zien of horen schroom dan niet om contact op te nemen met de coördinator van de uilenwerkgroep HHH: A.Staals (t. 040- 2061446 / 0636020921) of via de mail: uilenwerkgroepHHH@gmail.com.

ONDERHOUD AAN DE SABIC STROOK

Zoals u wellicht weet onderhoudt onze vereniging al weer de nodige jaren een strook op de Heggerdijk waar de SABIC pijpleiding ligt. De bodem van de strook is redelijk schraal zodat er veel kruiden groeien. Enkele stukken zijn wat voedselrijker met daarop een ruige vegetatie. Door deze afwisseling is de strook erg in trek bij insecten. Jaarlijks worden er vlinders geteld waarbij we er in één kwartier tot ver over de 100 exemplaren noteren.

Om de strook in conditie te houden maaien we jaarlijks een gedeelte van de strook. Het maaisel voeren we af. Alles laten staan is geen optie: de strook zou langzaam in struweel en later bos overgaan. Daar kunnen de vlinders geen bloemen vinden om te foederen. Dit jaar hebben we na het maaien ook weer

Na het maaien alles bijeen harken en afvoeren.

ERVENPLUS IN HEEZE-LEENDE VAN START

Als initiatiefnemer heeft Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind samen met de Gemeente Heeze-Leende en Brabants Landschap het ErvenPlus project gestart.

Bent u woonachtig op een erf in het buitengebied en geïnteresseerd in streekeigen beplanting en maatregelen om b.v. erf- en boerenlandvogels te behouden?

Dan kunt u zich als geïnteresseerde aanmelden door een e-mail te sturen naar ervogelsbrabant@gmail.com

Meer weten over het project ErvenPlus?

<http://www.brabantslandschap.nl/actueel/nieuws/project-ervenplus-van-start/>

Water vennen

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op

www.hei-heg-hoogeind.dse.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Thijs Bertens
Roel van Dijk
Peter Kerkhofs
Koen Staals

Foto's: Erik van Asten
(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

hei-heg-hoogeind@dse.nl

